

دیسفان؛ محروم از صدای نوزاد!

آشنایی با روستایی در گناباد که در ۱۸ سال اخیر فقط یک نفر در آن به دنیا آمده به همراه معرفی جاذبه‌های گردشگری اش و گفت‌وگو با یکی از آخرین نفرات متولد شده در آن جا

نسترن رضوی | روزنامه‌نگار

پرونده

ممکن است خیلی از افراد تصور کنند در روستاها و شهرستان‌های کوچک آمار زادولد بیشتر از شهرها باشد، اما جالب است بدانید که شهرستان گناباد، به عنوان یکی از مسن‌ترین شهرهای کشور به شمار می‌آید. بیش از ۱۳ درصد جمعیت بیش از ۹۰ هزار نفری گناباد را سالمندان تشکیل می‌دهند و این شهرستان دومین شهرستان سالمند کشور به شمار می‌رود. شایان ذکر است که طبق جدیدترین اظهار نظر مشاور وزیر بهداشت در امور توان بخشی، حدود ۹/۲۸ درصد از جمعیت کشور، سالمند هستند. البته این آمارها در باره گناباد به همین جا محدود نمی‌شود و در «روستای دیسفان» این شهرستان، حدود ۱۰ سال است که هیچ ولادت جدیدی به ثبت نرسیده و در ۱۸ سال اخیر، فقط یک تولد ثبت شده است! از طرفی کمبود امکانات و موقعیت‌های شغلی افراد زبادی را وادار به مهاجرت کرده به مرور زمان به دلیل به دنیا نیامدن هیچ فردی سال‌هاست که در این روستا صدای خنده هیچ بچه‌ای شنیده نشده و چراغ‌های مدارش خاموش شده است. در پرونده امروز زندگی‌سلام، علاوه بر آشنایی با این روستا، گفت‌وگو با یکی از اعضای شورای اسلامی روستا و یکی از آخرین نفراتی که در این روستا به دنیا آمده، دلایل این اتفاق را که در ۱۸ سال اخیر فقط یک ولادت در این روستا ثبت شده است بررسی خواهیم کرد. همچنین دلایل اساسی مهاجرت را از زبان برخی اهالی دیسفان خواهید خواند.

روستایی با قدمتی ۵ هزار ساله

دیسفان، نام روستایی از بخش خاکد در شهرستان گناباد است که بافت سنتی خانه‌ها، وجود قنات‌ها و آب‌انبارهای بی‌شمار به قدمت تاریخی‌اش اشاره دارد. جمعیت ساکن و دایم این روستا حدود ۲۰۰ نفر و جمعیت غیر دائمش بیش از ۱۵۰۰ نفر و مساحت آن حدود ۱۲ کیلومتر مربع است. دیسفان، بهار و تابستان‌های زیبایی دارد و اهالی روستا در اوایل شهریور ماه مشغول جمع‌آوری میوه‌هایی از جمله توت، آلبالو، گیلان، انجیر و... هستند. هم‌اکنون بیشتر ساکنان روستا سالمندان هستند و به کشاورزی و دامداری به شیوه‌های سنتی مشغول‌اند. آن‌ها به اندازه‌ای کار می‌کنند که از پس مخارج خود برآیند چرا که با وجود آب‌وهوای خشک، کمبود ابزارآلات و... کشاورزی در این منطقه برای افزایش سرمایه و کسب درآمد توجیه اقتصادی ندارد. امروزه آن‌چه این روستا را از سایر مناطق گناباد متمایز کرده و خبر ساز شده، همین موضوع زادولد است که به گفته ساکنانش این اتفاق چند علت اساسی و مور د بحث دارد.

آخرین ثبت تولد در دیسفان حدود ۱۰ سال پیش بوده است

گفت‌وگو با یکی از اعضای شورای روستای دیسفان درباره وضعیت این روستا، تعداد ساکنانش و...

از آن جایی که استمرار معضل خشکسالی و پیامدهای اجتماعی و اقتصادی آن مانند نبود فرصت‌های شغلی در این روستا باعث کمبود زادولد و مهاجرت بسیاری از جوانان جویای کار به شهرهای بزرگ شده، تصمیم گرفتیم در این خصوص با یکی از اعضای شورای روستای دیسفان گفت‌وگویی داشته باشیم. «محمد فردوسی» پس از بازنشستگی در نیروی دریایی سال ۹۲ به زادگاهش یعنی روستای دیسفان برگشته و تا امروز در شورای روستا مشغول فعالیت است.

❖ خشکسالی ۲۰ ساله باعث مهاجرت افراد زیادی شد

سوال اول را از آقای فردوسی می‌پرسم که چرا جمعیت روستای دیسفان روز به‌روز در حال کم شدن است که می‌گوید: «روستای ما تا قبل از دهه ۵۰ ساکنان زیادی داشته و بیشتر افراد در آن جا مشغول کشاورزی بوده‌اند اما متأسفانه دیسفان به مدت ۲۰ سال دچار خشکسالی‌های پی‌درپی شد و به همین دلیل افراد زیادی مجبور به مهاجرت شدند.»

❖ متأسفانه سال‌هاست تولدی این‌جا ثبت نشده است

از او می‌پرسم که آیا این ادعا صحت دارد که سال‌هاست در دیسفان هیچ نوزادی متولد نشده است؟ که جواب می‌دهد: «بله، متأسفانه به دلیل مهاجرت و نبود جوانان در روستا، سال‌هاست که دیگر از دواج و تولدی در این‌جا صورت نگرفته و آخرین ثبت تولد در دیسفان حدود ۱۰ سال پیش بوده است.»

❖ هر ۴ مدرسه روستا هم تعطیل شده است

طبیعتاً وقتی هیچ تولدی در یک روستا ثبت نشود، این سوال پیش می‌آید که چه بلایی سر مدارس آن‌جا آمده

است؟ فردوسی در این باره می‌گوید: «روستای دیسفان در گذشته چهار مدرسه داشت که شامل پایه‌های تحصیلی مختلف بود و کودکان و نوجوانان مامشکلی در زمینه تحصیل نداشتند، اما به مرور زمان کاهش جمعیت باعث تعطیلی همه این مدارس شد. پس از آن، دو مدرسه به بخش خصوصی واگذار و یکی از آن‌ها تبدیل به اترسرا شد و ما کمک‌اعضای شورای اسلامی دیسفان آخرین مدرسه را به خانه‌ورزش تغییر کاربری دادیم.»

❖ علت مهاجرت تنها مسائل شغلی نیست

فردوسی درباره اصلی‌ترین عاملی که باعث مهاجرت افراد

به خاطر

وجود امامزاده

در روستا مانده‌ام

گفت‌وگو با یکی از آخرین نفراتی که در دیسفان به دنیا آمده و حاضر به ترک این روستا نیست

۱۸ سال پیش، یکی از آخرین بچه‌ها در دیسفان به دنیا آمد. «شهریانو تقوی» یکی از آخرین افرادی است که در دیسفان متولد شده و طبق اطلاعات ما بعد از او تنها یک تولد دیگر در دیسفان ثبت شده است که آن فرد هم این روزها، کمتر از ۱۰ سال دارد. در ادامه گفت‌وگوی ما را با تقوی بخوانید.

❖ بیشتر اهالی روستا به مشهد و تهران رفتند

یکی از آخرین افراد متولد شده در دیسفان در ابتدای صحبت با ما از دلایل عمده مهاجرت می‌گوید: «کمبود درآمد، آب‌وهوای خشک و نبود امکانات آموزشی باعث شده که افراد زیادی به شهرهای دیگر از جمله مشهد و تهران مهاجرت کنند. مثلاً همین حالا مشکل نبودمدرسه بسیار جدی است و خانواده‌های زیادی به همین دلیل روستا را ترک کرده‌اند. هم‌اکنون فرزندان ما برای تحصیل مجبورند به روستاهای اطراف بروند و مسافت زیادی را طی کنند و این رفت‌وآمدها باعث نگرانی دایمی ما شده است.»

❖ در روستا مشکل آب، برق، گاز و... نداریم‌اما

از تقوی می‌پرسم که با وجود کمبود امکانات چه چیزی تا امروز مانع مهاجرت شما شده است که می‌گوید: «بزرگ‌ترین معضل ما در روستا کمبود شغل است و خوشبختانه مشکلاتی در خصوص کمبود آب، یا نبود برق و گاز نداریم. راستش را بخواهید من خادم «امامزاده سلطان احمد جوانمرد» هستم و به دلیل تعلق خاطر به ایشان هیچ‌وقت حاضر نشدم که دیسفان را ترک کنم. این‌جا برای من بسیار دوست‌داشتنی است و حاضر به ترک روستای مان نیستم.»

راز روستای زیرخاکی در دیسفان!

آشنایی با جاذبه‌های گردشگری، شخصیت‌های برجسته‌ای که در این روستا به دنیا آمدند و...

وجود آثار باستانی قلعه دیسفان، دیدبان‌های صالح، دیدبان‌های برج و همچنین آثار دیگری از جمله تونل‌های اتصال مرکز قلعه با آب‌انبار و خانه‌ها و... چیزی شبیه سفری تاریخی در روستای دیسفان است. از طرفی حضور نواده امام موسی کاظم (ع) یعنی امامزاده سید احمد جوانمرد باعث جذب گردشگران و شیفتگان زیادی به این روستا شده است. اصل بنای امامزاده در قرن هشتم هجری همزمان با سلسله تیموریان احداث شده و گنبد هشت ترک‌ان بنا نگر این دوره تمدن اسلامی است. پس از آن، در دوره صفویان این بنا یک‌بار دیگر بازسازی و سرانجام در سال ۱۳۶۹ با اضافه کردن چند ساختمان و شبستان به امامزاده بازسازی نهایی انجام شده است.

❖ روستایی مدفون شده در دیسفان وجود دارد

تاکنون اخبار وجود شهرها و روستاهای مدفون شده زیادی به گوش‌مان خورده است و احتمال وقوع این امر در دیسفان هم وجود دارد! در واقع بنابر گفته ساکنان، وجود تونل‌ها شاهد این ماجراست و زمان پدیدشدن این روستا همزمان با حمله مغول‌ها به ایران است. اکنون درحالی که کشف این روستای زیرخاکی می‌تواند یکی از عوامل مهم برای جذب گردشگر و رونق مجدد دیسفان باشد اما تا به امروز قدمی برای کشف این راز بزرگ برداشته نشده و پیگیری‌های فراوان مسئولان روستا به جایی نرسیده است.

می‌توان دوباره صدای خنده نوزادی را در دیسفان شنید؟

چکیده‌ای از صحبت‌های اهالی روستا درباره اصلی‌ترین دلایل مهاجرت جوانان از دیسفان را بخوانید

مانند دیسفان که از قدمت بالایی برخوردار هستند، اگرچه این مهاجران با ورود به شهر با مشکلاتی که در گذشته داشتند، دیگر مواجه نمی‌شوند اما مسائل جدیدی مانند: آلودگی هوا، بیماری، گرانی، کمبود فضای زیستی، آموزش و... برای آن‌ها وجود دارد. از آن طرف جمعیت روستاها روز به‌روز کاهش پیدای می‌کند، افراد سالخورده از عهده کار سنگین کشاورزی بر نمی‌آیند و متأسفانه این موضوع باعث تخلیه و نابودی روستاها می‌شود. اکنون باتامین زیرساخت‌ها و ارائه تسهیلات نجات دیسفان و تمام روستاهایی که افراش در حال مهاجرت هستند، امکان پذیر است.

❖ به‌امید شنیدن دوباره صدای نوزاد در دیسفان

اکنون با وجودی که تمامی جمعیت روستا را افراد مسن تشکیل می‌دهند و جوان‌ترها برای کار به شهرهای اطراف مهاجرت کرده‌اند اما اگر شغل برای آن‌ها مهیا شود و اقدامات لازم برای سایر امکانات آموزشی و بهداشتی اهالی روستا در نظر گرفته شود، دیگر نه تنها جوانان از روستا نمی‌روند بلکه به این خطه بر خواهند گشت، تعداد زادولد افزایش پیدای می‌کند و می‌توان امیدوار بود که بار دیگر کودکی در دیسفان متولد می‌شود و مدارش رونق می‌گیرد.

طبق آمارهای به دست آمده در دو سال گذشته علت ۱۰ درصد مهاجرت روستاییان به شهر برای جست‌وجوی شغل بوده اما عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دیگری نیز در شکل‌گیری این امر دخیل است که اکنون به بررسی آن‌ها در روستای دیسفان می‌پردازیم. آن‌چه در ادامه می‌خوانید، چکیده‌ای از صحبت‌های اهالی روستا درباره اصلی‌ترین دلایل مهاجرت از دیسفان است.

کهنوت سن و دست کشیدن از کارا متأسفانه کشاورزی و دامداری در این منطقه تنها به سبب گذراندن زندگی ساکنان روستا انجام می‌شود و با این که در زمین‌های دیسفان امکان کاشت محصولات مختلف وجود دارد، اما به دلیل کمبود تسهیلات، کشاورزی از رونق افتاده و زندگی بعضی افراد به زحمت با کمک‌های کمیته‌امداد و همان مبلغ ناچیز یا رانه به‌سختی تامین می‌شود!

❖ نابودی روستاها، نابودی تمدن‌هاست

در آخر باید گفت تداوم پدیده مهاجرت از روستا به شهر باعث نابودی کامل آبادی و شکوفایی می‌شود چرا که انحطاط یک روستا چیزی شبیه از بین رفتن یک تمدن است، به ویژه روستاهایی

یافتن شغلی بهتر! فعالیت عمده‌ای که افراد می‌توانند در روستا انجام دهند کشاورزی است که آن‌هم با مشکلات متعددی مواجه است. زمین‌های دیسفان معمولاً کوچک و پلکانی هستند، مبارزه با آفات نیازمند هزینه بالایی است و از همه مهم‌تر آبیاری زمین‌ها نیز به صورت نوبتی است. بنابر بسیاری از افراد ترجیح می‌دهند که برای پیدا کردن شغلی مناسب که مشکلات و محدودیت‌های کمتری دارد به شهرها مهاجرت کنند. البته به گفته ساکنان روستا مساعدت مسئولان در پرداخت وام‌های کم‌بهره، همکاری برای مرمت قنات‌ها و... می‌تواند در این زمینه به افراد کمک کند.

ادامه تحصیل| همان‌طور که گفته شد تعطیلی مدارس یکی دیگر از عوامل مهم مهاجرت از روستاست. همین حالا هم بسیاری از خانواده‌های دیسفانی برای تحصیل فرزندان خود در مقاطع ابتدایی و دبیرستان نگران هستند و با وجود این ترجیح می‌دهند از همان ابتدا وارد شهر شوند تا مشکلی در روند ادامه تحصیل نداشته باشند.